

Павлютіна Л.О., кафедра «Дизайн»

Зуб П.М.,

к.т.н., доцент кафедри «Дизайн»

Херсонський національний технічний
університет

ВПЛИВ МЕНТАЛІТЕТУ НА ВІТЧИЗНЯНИЙ ІНТЕР'ЄР

Анотація. Розглядаються національні особливості менталітету та його вплив на вітчизняний інтер'єр.

Ключові слова: менталітет, дизайн, українські мотиви, інтер'єр.

Аннотация. Павлютина Л.А., Зуб П.М. Влияние менталитета на отечественный интерьер. Рассматриваются национальные особенности менталитета и его влияние на отечественный интерьер.

Ключевые слова: менталитет, дизайн, народные традиции, украинские мотивы, интерьер.

Abstract. Pavlyutina L.A., Zub P.M. Influence on the mentality blighty interior. The features of the mentality and its impact on the blighty interior.

Keywords: mentality, design, traditions, Ukrainian motifs, interior.

Постановка проблеми. При створенні інтер'єру здавна врахували практичну і художню складові. Однак останнім часом стало вочевидь звернення дизайнерів до витоків національної культури, вивчення менталітету. До того ж сучасна наука має у своєму розпорядженні ряд філософських і психологічних теорій, присвячених аналізу та виявленню особливостей менталітету.

Мета даної статті – дати характеристику поняттю «менталітет»; визначити його вплив на інтер'єр; виявити особливості українського національної культури в інтер'єрі.

Основний зміст. У наш час етностиль набирає обертів і стає все більше популярним. Митці намагаються показати свою любов до народних традицій. Етномотиви часто зустрічаються в різних видах сучасного мистецтва і дизайн у даному випадку не є винятком. Національний інтер'єр має свою специфіку, яка ґрунтується на особливостях менталітету.

«Менталітет» – означає глибинні структури, історично і соціально вкорінені у свідомості та поведінці багатьох поколінь, що поєднують у собі різні історичні епохи у розвитку національної культури [1, с. 12-15]. Менталітет визначає умонастрій і життєву позицію народу, відбиває специфічні особливості певного типу культури, своєрідний образ думок, який складається у тих, хто належить до даної культури. Менталітет являє собою історично обумовлений феномен. Соціальні перетворення і еволюція культури ведуть до того, що менталітет змінюється [2, с.157].

На відміну від короткочасних, мінливих настроїв суспільства, коливань суспільної думки і емоційних поривів, які можуть охоплювати великі маси людей і весь народ в цілому, менталітет стійкий і консервативний. Він зберігається майже в одному і тому ж вигляді протягом цілих історичних епох. Трансформація його відбувається лише внаслідок значних культурних змін [2, с. 157].

Етнічна самосвідомість формується з раннього дитинства на основі загальновизнаних постулатів і визначає спосіб мислення і поведінку людини. Усі життєві явища представники різних культур сприймають з позицій національних традицій та своєрідної шкали цінностей. Сьогодні у світі існує близько трьох тисяч націй і більше двохсот суверенних держав. Для кожного етносу, держави, народу, нації характерний свій історичний та економічний шлях розвитку, своя культура, своя поведінка. Історичні, соціальні та культурні особливості менталітетів найчастіше дуже сильно впливають на організацію житлового простору. Якщо говорити про колір в національному інтер'єрі, то в країнах, яким характерна велика кількість сонячного світла, зазвичай, використовують дуже яскраві і соковиті фарби, а жителі холодних країн воліють використовувати теплі кольори. Наприклад, японці прагнуть

до єднання з природою і вибирають колір рідної землі та всі її відтінки. Все це залежить від характерних особливостей і звичок мешканців країни. Незважаючи на процеси інтеграції в сучасній культурі, тенденції стирання культурних відмінностей, інтерес до національного колориту все одно не згасає. Особливою популярністю користуються стилі, які несуть в собі первозданні витоки побуту, укладу того або іншого народу [3, с. 25-56].

У сучасному дизайні можна виділити історичну, сучасну та етнічну стилістики. Етнічний стиль в інтер'єрі – це створення обстановки з використанням національного колориту, характерного для традицій

Надійшла до редакції 08.12.2012

того чи іншого народу, тієї чи іншої культури. Наприклад, у середземноморських інтер'єрах багатство і розкіш поєднуються з практичністю і зручністю, а такі інтер'єри, як скандинавські, відрізняються лаконічністю, меблі мають бути лише найнеобхідніші, а матеріали – натуральні, кольори стримані. Тому, можна сказати, середземноморський дизайн з його соковитими фарбами, великою кількістю смальти і кераміки, блискучими золоченими аксесуарами і тканими драпіровками в тій же мірі можна назвати етнічним, що і японський мінімалізм або скандинавську природність, німецький прагматизм або індійську «казку» [4]. При цьому потрібно вдуматись: історія абсолютної більшості народів налічує чи мало століть, протягом яких змінювалася мода, традиції в мистецтві, світогляд тощо. А це може значити те, що, і етнічний стиль формувався роками, зазнаючи вплив різних культур. По суті, будь-який з існуючих сьгодні стилів у філософському сенсі слова можна назвати етнічним, який змінювався в процесі еволюції, частково переосмисленим і «використаним» іншими народами. Якщо мова йде про народ в цілому, тон ментальності його менталітет визначається особливостями загальнонаціональної культури.

Не виключенням є й український менталітет, його розподіляють на два типи: козацький і землеробський. У «козацькому» типі провідна роль відводиться чоловікові, воїну, сильній незалежній людині, мандрівникові.

«Землеробський» же тип висуває на перший план образ Матері-Берегині. Єднання цих двох типів ментальності сформував в українському народі високе почуття трагічності, фатальності, співпереживання до близьких тощо. [5, с. 156]. В національному характері українців можна виділити такі якості як емоційність, чуттєвість, мрійливість, любов до дітей. Ментальність українця спрямована на внутрішній емоційно-почуттєвий світ [6]. Національний характер – це певна абстракція від реалій існування етно-національної спільноти, узагальнення найбільш поширеного соціально-психологічного типу, що існує в Україні. Більшість дослідників феноменологічного напрямку до найусталеніших рис українського національного характеру відносять: індивідуалізм, гуманність, демократизм, волелюбність, толерантність миролюбивість, милосердність, щирість, душевність та оптимізм тощо. У той же час серед найтиповіших рис визначають нестабільність і суперечливість вдачі, брак колективної волі, національної солідарності та злагоди [2, с. 156]. Опис і виділення конкретних характеристичних рис українців не означає, що саме цей набір характеристик притаманний кожному українцеві. В певному розумінні, це створення «ідеального типу українця».

Українські мотиви в інтер'єрі, відрізняються своїм затишком і теплими тонами. Але найчастіше у свідомості людей залишається стереотип, про оштукатурені «мазані» стіни, глиняну підлогу і дах з соломи [7, с. 50]. Взагалі декорування приміщень відіграє важливу роль у слов'янському домі, де провідне місце посідали речі домашнього вжитку. Глиняний посуд, дерев'яні ложки можуть служити як прикрасою кухні, так і використовуватися за своїм прямим призначенням. До того ж, наші предки багато прикрашали свої будинки мереживом і вишивкою [7, с. 75-80]. Виникає питання, як вписати всі ці предмети інтер'єру до оселі сучасної людини? При грамотній організації деталей у просторі, український стиль можна відтворити і в міській квартирі, і в замському будинку, або навіть

у сучасному ресторані, для того, щоб внести останнє слово у відродження національних традицій, досить буде використовувати окремі предмети, стилізовані під старовину. Адже здавна українці прикрашали не тільки інтер'єр, але і фасад будівлі. Особливий шарм приміщенню надають неповторність ліній і особливий символізм. Слов'янські мотиви впізнаються у великій кількості декоративних елементів, плавних ліній будівель і наявності аксесуарів [7, с. 35-37].

Останнім часом, коли етнічні мотиви стають все більш популярними, український інтер'єр стає більш вишуканим. Характерними рисами українського національного стилю є вишивки на рушниках, кераміка, ікони, дерев'яні вироби, обереги, якими оздоблюють житло. Елементами декору є різноманітний керамічний посуд і аксесуари з традиційними національними рисами: рушники, сорочки, на яких зображена певна символіка тощо. Відмінні особливості українського національного стилю – це передусім природні плавні лінії, як у зовнішній архітектурі будівель, так і у внутрішній обробці приміщення. Для створення інтер'єру зі слов'янськими мотивами вдалим буде використання масивних дерев'яних меблів і великої кількості елементів декору.

По всій Україні величезна кількість ресторанів, дизайн яких вимагає особливої майстерності і неординарного підходу. Відпочинок нерозривно пов'язаний з приємними емоціями і новими враженнями, але при цьому бажання повністю розслабитися і відволіктися від одноманітних буднів змушує шукати незвичайні художні концепції. Оформлення ресторанів в Україні є, на жаль, копіюванням старовинного інтер'єру. Наявність всіляких декоративних елементів інтер'єру, цікаві деталі, розвішані на стінах вишиті рушники, старовинні інструменти часто зустрічаються в сучасному оформленні даних приміщень. Разом з тим дизайнери інтер'єру задля досягнення затишного місця відпочинку повинні внести в загальну ідею ресторану яскраві і життєствердуючі акценти за рахунок соковитих кольорів, незвичайних деталей. Небагато дизайнерів наважилися поєднати сучасність і старовину в єдине ціле, внести в ексклюзивний сучасний інтер'єр деталі національного стилю. Побутує думка, що дуже складно створювати ресторани в українському стилі. Проте, національний колорит необхідно відчувати, не зловживати декором і створювати відчуття сучасного та затишного місця, а не музею.

Висновки. Врахування ментальних чинників в інтер'єрі є невід'ємною складовою дизайнерської практики сьогодення. Адже збереження культурного потенціалу минулого, який часто виявляється через демонстрацію власної індивідуальності, передусім пов'язаний з інноваціями в сфері культури. Необхідно також пам'ятати, що при декоруванні приміщень треба орієнтуватися на національну складову, проте не зловживати нею.

Література:

1. Усенко О. Русская история: проблемы менталитета. – М., 1994. – 227с.
2. Соломіна Ю., Кагана М. Культурологія – М., 2005. – 566 с.
3. Егорова Н. Стил в інтер'єрі: Етно. – К., 2010. – 64с.
4. Немонезна И. Віртуальна корпорація. – www.deltacredit.ru
5. Стражний О. Український менталітет. Ілюзії, міфи, реальність. – К., 2008. – 384с.
6. Раульф У. История ментальностей. К реконструкции духовных процессов. – М., 1995. – 125с.
7. Щербаківський В. Орнаментація української хаги. – К., 1980. – 102с.